

ANALİTİK PUANLAMA ANAHTARI

7 soru · Toplam 100 puan

Her ölçüt bağımsız puanlanır. Yanlış, ilgisiz veya boş kanıt 0 puandır. Eşdeğer doğru ifadeler ve yöntemler kabul edilir. Bir işlem hatası, sonraki doğru yöntem için yeniden cezalandırılmaz.

Öğrenme çıktısı / kaynak grubu	Soru sayısı
TAR.9.1.1. Tarih öğrenmenin bireye ve topluma faydalarını yorumlayabilme	2
TAR.9.1.2. Tarihin doğasını farklı kaynaklar üzerinden inceleyebilme	2
TAR.9.1.3. Tarihsel bilginin üretim sürecini çözümleyebilme	3

1. Eski köprü, yeni karar · 15 puan

Taşkın kayıtları geçmişte yaşanan sorunları ve alınan önlemleri tanımayı sağlar. Fotoğraflar köprünün zaman içindeki değişimini ve korunacak özelliklerini gösterir. Bugünün çevre, nüfus, teknoloji ve kullanım koşulları geçmiş koşullarla karşılaştırılmalıdır.

5 puan · Taşkın kayıtları geçmişte yaşanan sorunları ve alınan önlemleri tanımayı sağlar.

Bu ölçüt tek bilgi veya ilişkiyi değerlendirir: doğru ve yeterliyse tam, yanlış ya da yoksa 0. Diğer ölçütlerden bağımsız puanlanır.

5 puan · Fotoğraflar köprünün zaman içindeki değişimini ve korunacak özelliklerini gösterir.

Bu ölçüt tek bilgi veya ilişkiyi değerlendirir: doğru ve yeterliyse tam, yanlış ya da yoksa 0. Diğer ölçütlerden bağımsız puanlanır.

5 puan · Bugünün çevre, nüfus, teknoloji ve kullanım koşulları geçmiş koşullarla karşılaştırılmalıdır.

Bu ölçüt tek bilgi veya ilişkiyi değerlendirir: doğru ve yeterliyse tam, yanlış ya da yoksa 0. Diğer ölçütlerden bağımsız puanlanır.

Kabul edilen yanıtlar: Anlamı koruyan farklı sözcüklerle yazılmış doğru açıklamalar kabul edilir; örnek cevapla aynı cümle şartı aranmaz.

Yaygın hata: Geçmişte uygulanan her çözümün bugün de değişmeden doğru olacağını düşünmek.

2. Mahalle hafızası · 15 puan

Birey farklı kuşakların deneyimlerini öğrenerek zaman ve değişim bilinci kazanır. Toplumun ortak hafızası ve yerel kültür bilgisi korunur. Bir mesleğin teknolojiyle sürmesi süreklilik içinde değişime; tamamen kaybolması değişime örnektir.

5 puan · Birey farklı kuşakların deneyimlerini öğrenerek zaman ve değişim bilinci kazanır.

Bu ölçüt tek bilgi veya ilişkiyi değerlendirir: doğru ve yeterliyse tam, yanlış ya da yoksa 0. Diğer ölçütlerden bağımsız puanlanır.

5 puan · Toplumun ortak hafızası ve yerel kültür bilgisi korunur.

Bu ölçüt tek bilgi veya ilişkiyi değerlendirir: doğru ve yeterliyse tam, yanlış ya da yoksa 0. Diğer ölçütlerden bağımsız puanlanır.

5 puan · Bir mesleğin teknolojiyle sürmesi süreklilik içinde değişime; tamamen kaybolması değişime örnektir.

Bu ölçüt tek bilgi veya ilişkiyi değerlendirir: doğru ve yeterliyse tam, yanlış ya da yoksa 0. Diğer ölçütlerden bağımsız puanlanır.

Kabul edilen yanıtlar: Anlamı koruyan farklı sözcüklerle yazılmış doğru açıklamalar kabul edilir; örnek cevapla aynı cümle şartı aranmaz.

Yaygın hata: Tarihi yalnız ünlü kişilerin savaşlarına indirgemek.

3. İki farklı kaynak · 15 puan

Resmî kayıt açılış tarihi ve idari işlemler için kanıt sağlar. Anı kişisel deneyim ve duygulara ilişkin bilgi verir; hatırlama etkileri ayrıca sorgulanır. Kaynaklar farklı sorulara cevap verir; birlikte değerlendirilmesi olayın farklı boyutlarını görmeyi sağlar.

5 puan · Resmî kayıt açılış tarihi ve idari işlemler için kanıt sağlar.

Bu ölçüt tek bilgi veya ilişkiyi değerlendirir: doğru ve yeterliyse tam, yanlış ya da yoksa 0. Diğer ölçütlerden bağımsız puanlanır.

5 puan · Anı kişisel deneyim ve duygulara ilişkin bilgi verir; hatırlama etkileri ayrıca sorgulanır.

Bu ölçüt tek bilgi veya ilişkiyi değerlendirir: doğru ve yeterliyse tam, yanlış ya da yoksa 0. Diğer ölçütlerden bağımsız puanlanır.

5 puan · Kaynaklar farklı sorulara cevap verir; birlikte değerlendirilmesi olayın farklı boyutlarını görmeyi sağlar.

Bu ölçüt tek bilgi veya ilişkiyi değerlendirir: doğru ve yeterliyse tam, yanlış ya da yoksa 0. Diğer ölçütlerden bağımsız puanlanır.

Kabul edilen yanıtlar: Anlamı koruyan farklı sözcüklerle yazılmış doğru açıklamalar kabul edilir; örnek cevapla aynı cümle şartı aranmaz.

Yaygın hata: Bir kaynak türünün her araştırma sorusunda otomatik olarak üstün olduğunu düşünmek.

4. Sikke ve açıklama · 15 puan

Sikke incelenen döneme ait maddi birincil kaynaktır. Sonradan yazılan yorum kitabı ikinci kaynaktır. Tek sikke, dönemde herkesin zengin olduğunu veya bütün ticaretin bu parayla yapıldığını tek başına kanıtlamaz.

5 puan · Sikke incelenen döneme ait maddi birincil kaynaktır.

Bu ölçüt tek bilgi veya ilişkiyi değerlendirir: doğru ve yeterliyse tam, yanlış ya da yoksa 0. Diğer ölçütlerden bağımsız puanlanır.

5 puan · Sonradan yazılan yorum kitabı ikinci kaynaktır.

Bu ölçüt tek bilgi veya ilişkiyi değerlendirir: doğru ve yeterliyse tam, yanlış ya da yoksa 0. Diğer ölçütlerden bağımsız puanlanır.

5 puan · Tek sikke, dönemde herkesin zengin olduğunu veya bütün ticaretin bu parayla yapıldığını tek başına kanıtlamaz.

Bu ölçüt tek bilgi veya ilişkiyi değerlendirir: doğru ve yeterliyse tam, yanlış ya da yoksa 0. Diğer ölçütlerden bağımsız puanlanır.

Kabul edilen yanıtlar: Anlamı koruyan farklı sözcüklerle yazılmış doğru açıklamalar kabul edilir; örnek cevapla aynı cümle şartı aranmaz.

Yaygın hata: Bir buluntudan dönemin bütün toplumuna ilişkin sınırsız sonuç çıkarmak.

5. Araştırmayı kurmak · 15 puan

Önce iddiaların dayandığı kaynakları belirleyip ilgili belgeleri toplamalıdır. Belgelerin tarih, köken ve içerik güvenilirliğini karşılaştırarak çelişkiyi değerlendirmelidir. Dönemin okul açılış kaydı, resmî yazışması veya güvenilir arşiv belgesi kullanılabilir.

5 puan · Önce iddiaların dayandığı kaynakları belirleyip ilgili belgeleri toplamalıdır.

Bu ölçüt tek bilgi veya ilişkiyi değerlendirir: doğru ve yeterliyse tam, yanlış ya da yoksa 0. Diğer ölçütlerden bağımsız puanlanır.

5 puan · Belgelerin tarih, köken ve içerik güvenilirliğini karşılaştırarak çelişkiyi değerlendirmelidir.

Bu ölçüt tek bilgi veya ilişkiyi değerlendirir: doğru ve yeterliyse tam, yanlış ya da yoksa 0. Diğer ölçütlerden bağımsız puanlanır.

5 puan · Dönemin okul açılış kaydı, resmî yazışması veya güvenilir arşiv belgesi kullanılabilir.

Bu ölçüt tek bilgi veya ilişkiyi değerlendirir: doğru ve yeterliyse tam, yanlış ya da yoksa 0. Diğer ölçütlerden bağımsız puanlanır.

Kabul edilen yanıtlar: Anlamı koruyan farklı sözcüklerle yazılmış doğru açıklamalar kabul edilir; örnek cevapla aynı cümle şartı aranmaz.

Yaygın hata: Çelişen tarihlerden daha sık tekrarlananı araştırmadan doğru kabul etmek.

6. Yeni belge · 10 puan

Tarihçi belgenin güvenilirliğini kontrol ettikten sonra açıklamasına güvenlik etkenini ekleyebilir veya nedenlerin ağırlığını yeniden değerlendirebilir. Tarihsel bilgi kanıtlara dayalıdır ve yeni güvenilir kanıtlarla geliştirilebilir; değişebilmesi keyfî olduğu anlamına gelmez.

5 puan · Tarihçi belgenin güvenilirliğini kontrol ettikten sonra açıklamasına güvenlik etkenini ekleyebilir veya nedenlerin ağırlığını yeniden değerlendirebilir.

Bu ölçüt tek bilgi veya ilişkiyi değerlendirir: doğru ve yeterliyse tam, yanlış ya da yoksa 0. Diğer ölçütlerden bağımsız puanlanır.

5 puan · Tarihsel bilgi kanıtlara dayalıdır ve yeni güvenilir kanıtlarla geliştirilebilir; değişebilmesi keyfî olduğu anlamına gelmez.

Bu ölçüt tek bilgi veya ilişkiyi değerlendirir: doğru ve yeterliyse tam, yanlış ya da yoksa 0. Diğer ölçütlerden bağımsız puanlanır.

Kabul edilen yanıtlar: Anlamı koruyan farklı sözcüklerle yazılmış doğru açıklamalar kabul edilir; örnek cevapla aynı cümle şartı aranmaz.

Yaygın hata: Yeni belge gelince önceki bütün bilgilerin değersiz olduğunu sanmak.

7. Kaynak eleştirisi · 15 puan

Fotoğrafta son biçimi doğru tanımlanmışsa 1900 tarihi kuşkuludur; bu görüntü 1925'ten önce çekilmiş olamaz. Fotoğrafın özgün kaynağı, çeken ve arşiv kaydı araştırılmalıdır. Yapının kimliği ve görülen son biçimin tarihi başka güvenilir kanıtlarla karşılaştırılmalıdır.

5 puan · Yapının görülen tamamlanmış son biçimi 1925'te ilk kez oluştuğundan 1900 tarihinin kuşkulu olduğu belirtilir.

Bu ölçüt tek bilgi veya ilişkiyi değerlendirir: doğru ve yeterliyse tam, yanlış ya da yoksa 0. Diğer ölçütlerden bağımsız puanlanır.

5 puan · Görselin özgün kaynağı, çeken ve arşiv kaydı araştırılmalıdır.

Bu ölçüt tek bilgi veya ilişkiyi değerlendirir: doğru ve yeterliyse tam, yanlış ya da yoksa 0. Diğer ölçütlerden bağımsız puanlanır.

5 puan · Yapının kimliği ve görülen son biçimin tarihi başka güvenilir kanıtlarla karşılaştırılır.

Bu ölçüt tek bilgi veya ilişkiyi değerlendirir: doğru ve yeterliyse tam, yanlış ya da yoksa 0. Diğer ölçütlerden bağımsız puanlanır.

Kabul edilen yanıtlar: Anlamı koruyan farklı sözcüklerle yazılmış doğru açıklamalar kabul edilir; örnek cevapla aynı cümle şartı aranmaz.

Yaygın hata: Görsel alt yazısını değişmez tarihsel kanıt saymak.

Kapsam dayanağı: <https://cdn.eba.gov.tr/yarimcikaynaklar/2026/09/KSDT/tarih3.xlsx> · 9. SINIF · Senaryo 3